

Kapitelstaxterne for Aaret 1895.

	Hvede	Rug	Byg	Have	Gule Ærter	Graa Ærter	Boghvede	Smør	Flæsk	Honning
	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Pd.	pr. Pd.	pr. Pot
Sjællands Stift (Bornholm)	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
undtaget)	9 29	7 91	8 28	6 07	11 48	10 66				
Møen				
Bornholm	8 28	8 63	5 72		83		
Fyens Stift		8 18	8 61	6 01				
Lolland-Falsters Stift:										
forrige Halsted Amt.	9 65	8 21	8 60	5 79	10 52	9 94				
— Maribo Kloster og Aalholm Amter.	9 70	8 30	8 59	5 79	11 28	10 61				
— Nykjøbing Amt.	9 90	8 40	8 57	6 25	10 91	10 39				
Aalborg Stift:							Gryn.			
Vendsyssel og Han Herreder Thy og Mors.		8 51	8 02	6 08	(Gjennemsn. f. de forrige 10 Aar: 19 63)	pr. Td.		
Viborg Stift		8 10	7 88	6 04	19 63)	211 48		
Aarhus Stift		8 28	7 98	5 84	19 41			
		7 80	8 11	5 79				
Ribe Stift:										
Ribe Amt.	8 84	8 33	6 81	Boghvede	pr. Pd.	42	90
Vejle Amt	8 06	8 41	6 12	8 27	95	42	99
Ringkjøbing Amt	8 68	7 99	6 48	8 39	92	40	82
Gjennemsnit for 1894	9 64	8 27	8 31	6 06	11 05	10 40	8 30	92	41	90
— for de sidste 10 Aar	12 00	10 00	9 43	7 00	12 35	11 75	8 96	92	48	85

Agerdyrkningsberetning

fra December 1896.

Medens den Høstberetning, der aarlig udarbejdes af det statistiske Bureau paa Grundlag af de gennem Amterne modtagne Meddelelser, hidtil i Reglen er bleven offentliggjort i det følgende Aars Maj Maaned, er der iaar allerede i November af Bureauet offentliggjort en foreløbig Redegørelse om Høstudfaldet. Naar Tidsskriftet desuagtet har ment ligesom hidtil at burde give en Meddelelse derom, bygget paa de fra dets Korrespondenter modtagne Beretninger, om end med Hensyntagen til Bureauets Offentliggjørelse, da skeer det dels fordi Tidsskriftets Læsere have et vist Krav paa at se de Høstberetninger fortsatte, der nu have strakt sig over de sidste 43 Aar, og som er det vigtigste Moment til Aargangens Belysning for Landbrugets Vedkommende, og dels fordi Tidsskriftets Beretninger tillige omhandle andre Forhold af Betydning for vort Landbrug.

I Spidsen for vor Oversigt skulle vi da kortelig fremdrage Vejrligets Hovedtræk i den afsluttede Væxtperiode fra April til Oktober.

	Middelvarmens Afvigelse i Grader fra det Normale		Nedbørens Afvigelse i Proc. fra det Normale	
	Øerne	Jylland	Øerne	Jylland
April	+ 0,1	+ 0,4	+ 27	— 12
Maj	+ 1,2	+ 0,8	— 35	— 40
Juni	+ 2,8	+ 2,3	— 26	— 27
Juli	+ 1,2	+ 1,4	— 35	— 39
August	— 0,5	— 0,5	+ 31	— 5
September	— 0,3	— 0,1	+ 42	+ 33
Oktober	+ 0,8	+ 0,2	+ 31	+ 42

Væxtperiodens Vejrlig er særttegnet ved en meget varm og tør Sommer, en kølig Høsttid med stærke Nedslag i Form af Tordenbyger, samt en kølig September og en mild Oktober, men begge Maaneder med et usædvanlig stort Nedslag. — Mellem de to Hovedlandsdele viste Varmen ikke nogen væsentlig Forskjel, og ogsaa Nedbøren var i Hovedsagen lige stor paa Øerne og i Jylland undtagen i Høstmaaneden, da Øerne fik hyppige og tildels voldsomme Regnbyger, der tilsammen gav $\frac{1}{3}$ mere end den almindelige Nedbør, mens derimod Regnmængden ikke naaede den normale. Se vi paa de enkelte Amter i efterstaaende Tabel, viser der sig

Nedbørens Afvigelse
i Procent fra Normalen.

	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Septb.	Oktbr.
Hjørring	+ 13	÷ 38	÷ 18	÷ 20	+ 15	+ 12	+ 40
Thisted	÷ 3	÷ 44	÷ 60	÷ 26	+ 13	+ 7	+ 72
Ringkjøbing ...	+ 23	÷ 38	÷ 35	÷ 49	÷ 28	+ 47	+ 48
Ribe	+ 3	÷ 33	÷ 43	÷ 46	÷ 22	+ 94	+ 34
Viborg	+ 29	÷ 38	÷ 24	÷ 39	+ 26	+ 27	+ 39
Aalborg	÷ 3	÷ 8	÷ 11	÷ 45	÷ 29	÷ 9	+ 13
Randers	+ 7	÷ 30	÷ 9	÷ 29	+ 17	+ 6	+ 42
Aarhus	+ 10	÷ 33	+ 4	÷ 44	÷ 4	+ 45	+ 49
Vejle	+ 33	÷ 38	÷ 44	÷ 49	÷ 35	+ 68	+ 39
Odense	+ 33	÷ 45	÷ 22	÷ 36	+ 38	+ 48	+ 30
Svendborg	+ 30	÷ 55	÷ 20	÷ 41	+ 15	+ 59	+ 25
Holbæk	+ 33	÷ 3	+ 18	÷ 51	+ 10	+ 48	+ 52
Sorø	+ 22	÷ 19	÷ 33	÷ 51	+ 22	+ 41	+ 35
Frederiksborg..	+ 63	÷ 19	÷ 37	÷ 27	+ 15	+ 30	+ 14
Kjøbenhavn....	+ 38	÷ 32	÷ 31	÷ 43	+ 28	+ 41	+ 23
Præstø	+ 30	÷ 46	÷ 18	÷ 21	+ 29	+ 30	+ 31
Lolland-Falster.	+ 20	÷ 50	÷ 44	÷ 21	+ 42	+ 56	+ 28
Bornholm	÷ 32	÷ 42	÷ 45	÷ 24	+ 84	+ 22	+ 40

derimod en betydelig Forskjel, begrundet i, at Hovedmængden af Sommerregnen faldt som Tordenbyger, ofte

meget snævert og skarpt begrænsede, saa at den ene Del af et Sogn, ja endog af samme Gaards Marker kunde faa rigelig Regn, den anden derimod ringe eller ingen Regn. De tre vigtigste Voxemaaneder — Maj, Juni og Juli — vare særlig tørre i det vestlige og sydlige Jylland, paa Fyen og de sydlige Øer samt i Sorø og Kjøbenhavns Amter, medens Tørken var mindre stærk i Vendsyssel og Østjylland, og i Holbæk Amt bragte Juni endog mere end almindelig Regn.

Inden vi gaa over til efter de modtagne Beretninger at omtale Udbyttet af de enkelte Afgrøder, skulle vi i nedenstaaende Tabel sammendrage de Meddelelser, det statistiske Bureau har modtaget om Høstens Mængdeudbytte i de enkelte Amter, udtrykt ved Karakterer, hvor g (god) svarer til en Middelhøst:

	Hvede	Rug	Byg	Havre	Bælgssæd	Kartofler	Roer	Agerhø	Enghø	Sommergræsning
Kjøbenhavns...	mg	mg?	g	g	g?	g	g	g	g	tg
Frederiksberg..	mg	mg	tg	tg	tg	g	g	g	mg	tg
Holbæk.....	mg	mg	mg	g	g	g	g	mg	g	tg
Sorø.....	mg	mg	g	g	tg	g	g	mg	g	tg
Præstø.....	mg	g	g	g	g	g	g	g	g	tg
Bornholms.....	mg	mg	tg	tg	tg	g	g	tg	g	tg
Maribo.....	mg	g+	g+	g	g?	g	g+	g+	g	g?
Svendborg.....	mg	mg	g	g	g	g	g	g	g	tg
Odense.....	mg	mg	g	g	g	g	mg	mg	g	tg
Vejle.....	mg	mg	tg	tg	tg	g	g	g	g	mdl
Aarhus.....	mg	mg	g	g	g	g	g	mg?	g+	tg+
Randers.....	mg	mg	g?	g?	tg+	g	g	mg?	g+	mdl+
Aalborg.....	mg	mg	g	g	g	g	g	mg	mg?	tg
Hjørring.....	mg	mg+	g?	g?	g?	g+	g	mg	g+	tg
Thisted.....	g+	mg?	g	tg+	tg+	mg?	g	mg?	mg?	tg+
Viborg.....	»	mg	g	g	g	g	g	mg	mg	tg
Ringkjøbing....	g	mg?	g	g?	g	g?	g	mg?	mg	tg
Ribe.....	g	g	tg	mdl	mdl	tg	tg	g	g	mdl
Hele Landet..	mg	mg?	g?	g?	g?	g	g	g+	g+	tg

Statistisk Bureau sammendrager disse Karakterer saaledes, at i opadstigende Række har Mængdeudbyttet været

under Middelhøst i Ribe og Vejle Amter;
Middelhøst og lidt over i Bornholms, Frederiksborg, Randers, Svendborg, Kjøbenhavns, Aarhus, Ringkjøbing, Maribo, Thisted, Præstø, Sorø og Viborg Amter;

over Middelhøst i Hjørring, Aalborg, Holbæk og Odense Amter.

Et samlet Gjennemsnit for Kvantitet, Kvalitet, Høst og Sommergræsning giver som foreløbigt Hovedresultat for hele Landet lidt over Middelhøst.

Dette stemmer ogsaa i det væsentlige med de Tidsskriftet sendte Beretninger, hvoraf vi imidlertid til nærmere Belysning skulle fremdrage følgende:

Højbjergningen fra Ageren blev vel mindre, end den tegnede til i Forsommeren, da den, takket være den milde Vinter og det gode Foraar, lovede en meget rig Afgrøde, thi Tørken i Maj og særlig i Juni satte tilsidst Kløvergræsset i Stampe, da Vintervæden var opbrugt, hvilket skete forholdsvis tidlig paa Grund af den stærke Væxt i Maj Maanedes milde Vejr, hvorved forøgede Krav stilles til Jordfugtigheden. Men dog er der som Helhed avlet godt, nogle Steder endog fortrinligt, mens der andre Steder kun er en lille Kløverhøst, begrundet i Regnens højst ulige Fordeling, saaledes som naar vi f. Ex. se, at det nordlige Falster har faaet den normale Regnmængde i Maj og Juni og næsten den dobbelte i Juli, mens Lolland-Falster tilsammen kun fik Halvdelen af det Normale i Maj og Juni og kun $\frac{4}{5}$ i Juli. Tørken medførte tilmed, da Kvægets Udslag ofte havde fundet tidlig Sted, at der maatte afgræsses større eller mindre Stykker af de til Slæt bestemte Marker. — Overalt blev der imod Kløverhøet bjerget i fortrinlig Tilstand.

Højbjergningen fra Engene var endnu mere ulige. Vandingsengene og de vel kultiverede Enge gav en stor Afgrøde, de tørre Enge og Moseengene ofte en meget ringe, mange Steder saa godt som intet, hvilket er dobbelt beklageligt, da de ofte ville kunne forbedres ved forholdsvis smaa Kulturarbejder og ved Gjødskning med Kainit og Thomasfosfat, hvilket da heldigvis ogsaa breder sig. Enghøet blev i Reglen bjerget godt om ikke saa godt som Kløverhøet; derimod ødelagdes det meste af Efterslætten paa tørlagt Søbund ved Efteraarets hyppige og stærke Regn.

Kornhøsten kom iaar usædvanlig tidlig og forløb paa mange særlig mindre Gaarde hurtig og billig. Ikke at tale om Mejningen af Vinterbyg d. 6te Juli, begyndte Rughøsten strax efter Midten af Juli, var almindelig d. 20—25, og sine Steder blev Rugen endog bjerget inden Maanedens Udgang. Ogsaa første Halvdel af August var særdeles gunstig for den øvrige Høst, og mange vare færdige midt i August; men andre Steder og navnlig paa større Gaarde trak Høsten længe ud paa Grund af de hyppige og stærke Regnskyl i sidste Halvdel af August og i September, Sædhobene bleve gjennebløbne, men en frisk tørrende Blæst bødede heldigvis tildels derpaa, omend Hobenes Omsætning medførte et betydeligt Sædspild, hvor man ikke er kommen ind paa at sætte Vaarsæden i bornholmske Stakke, hvilket kun enkeltvis finder Sted. — En halv Snes Dage ind i September var Kornhøsten i Reglen afsluttet. Nu indtraf imidlertid saa voldsomme Regnskyl, at udækkede og utækkede Stakke, der ventede paa Damptærskemaskinen, oftere end almindelig toge Skade og maatte for en Del kjøres ud og splittes, hvorved et betydeligt Tab af Kjærne og Førringelse af Halm bevirkedes. — Arbejdskraften var tilstede i tilstrækkelig Mængde, hvortil yderligere bidrog den stærke Udbredelse i de senere Aar af Mejemaskiner. Paa Bøndergaarde bliver der næsten i alle Egne — med Undtagelse af det nordlige Vendsyssel, hvor man hidtil

har nøjedes med at anskaffe Slaamaskiner — anskaffet Mejemaskiner, oftest selvaflæggende, som i Reglen kjøres og passes af Manden selv, og paa de større Gaarde finde Selvbindere en ret betydelig Udbredelse, saaledes f. Ex. paa Langeland 16, og de fleste Steder udtales Tilfredshed dermed, naar de blive godt passede. Det er umiskjendeligt, at denne store Anskaffelse af Mejemaskiner finder Sted dels paa Grund af den høje Dagløn i Høsten, dels for at afparere de Skruer, man frygter for, at Arbejderne skulle blive forledte til.

Hveden har næsten overalt givet en meget god Afgrøde baade til Fyld og til Fold, ligesom ogsaa Kvaliteten er god og Vægten høj. Bedst har som sædvanlig Square-head og Urtoba Hvede været, da deres stivere Straa kunde holde dem nogenlunde oppe, medens derimod den blødstraaede, gamle danske Hvede ofte gik stærkt i Leje, gav en besværlig Bjergning, en stor Masse Halm, men en ringere Kjærne; særlig lyde Klagerne i saa Henseende fra Gaarde med stærkt gjødet Renbrak.

Rugen nævnes fra flere Egne som Aarets bedste Afgrøde, særlig til Fyld, saa at nogle Beretninger endog nævne indtil 12 Læs pr. Td. Land; den var langstraaet og vil give en lang og stiv Tækkehalm. Ogsaa Kjærnen var god fra veldyrkede, kraftige Jorder, men ellers klages jævnlige over, at den er smaakjærnet og folder mindre godt, og paa de lette Jorder blev den ikke sjælden skoldet.

Vaarsæden trykkes langt mere af Tørken end Vintersæden, og om der end i Reglen ytres størst Tilfredshed med den tidlig lagte Sæd, der naaede at skride igjennem og tildels at blive kjærnesat ved Hjælp af Jordens Vintervæde, saa er der dog ogsaa Gaarde, hvor man har været mest tilfreds med den sildigsaade, naar dens Voxekraft ikke blev brudt inden Regnbygerne i Juli. Det synes derfor mindre at være Saatiden end Jordens naturlige Beskaffenhed, dens Gjødningskraft og

gode Behandling, der har været det bestemmende for Udbyttet.

Bygget har saaledes nogle Steder givet en særdeles god Høst, ja nævnes endog enkeltvis som Aarets bedste Afgrøde, mens det dog de fleste Steder kun gav lidt til Fyld og kun en Middelhøst af Kjærne. Men denne var, særlig i de maltbygdyrkende Egne ofte meget smuk og vægtig. Daarligst har i Reglen det 6 rd. Byg været. Oldenborre- og Smeldelarver have sine Steder gjort meget stor Skade, endog paa gode Jorder mindsket Udbyttet til $2\frac{1}{2}$ à 4 Fold, altsaa Misvæxt.

Havren har som altid givet meget vexlende Udbytte i Henhold til dens Plads i Sædskiftet. Den nævnes nogle Steder som bedre end Bygget, særlig hvor den fik Chilesalpeter, for hvilket den synes taknemlig, men i Almindelighed var den mindre god, var tynd og kort og naaede næppe en Middelafrøde. Paa lette Jorder magtede den end ofte ikke at skride igennem og maatte undertiden hugges inden Modning for dog at række noget. Hertil kom, at den iaar, særlig i Udlægshavren, var stærkt fyldt med Ukrud, Tidsler, Mælde og Agerkaal, der tildels tog Magten fra den. Den var iaar let at vejre, da de nye Kløver vare groede saa daarlig til, at man ved Havrens Mejning slet ingen Kløver saa; men i det fugtige og milde Efteraar er der kommet en Del Græs og Kløver frem, ligesom ogsaa de omsaaede Kløvmarker have spiret godt, men dog kun givet temmelig spæde Planter, der ville kræve en mild Vinter og et gunstigt Foraar for at kunne holde sig.

Ogsaa Blandkørnet gav kun en tarvelig Afgrøde, særlig hvor det til Foderbrug var blandet med Ærter eller Vikker, thi disse ere iaar væsentlig mislykkede, dels paa Grund af Tørken, dels paa Grund af en stor Mængde Bladlus.

Spærgelen, som mere og mere i enkelte Egne af Jylland (Vendsyssel og det vestlige) dyrkes i Brakmar-

ken, har ikke kunnet spire, hvortil det lille haarde Frø kræver ikke lidt Fugtighed.

Dyrkningen af Handelsplanter er nu meget indskrænket. Tobakken var voxet godt, men er vanskelig at afsætte, og den lokale Tobaksdyrkning ved Middelfart og Frederits indskrænkes, da Prisen er lav, og Forhandlerne tilmed nu i Reglen udsætte Indkjøbet til om Foraaret, hvorved den svinder meget. — Røefrøet har kun givet et ringe Udbytte iaar paa Grund af Tørken og Bladlus.

Kartoflerne have givet et meget ulige Udbytte. Tidlige Sorter og paa lette Jorder trykkedes saa stærkt af Tørken, at Udbyttet maa kaldes simpelt, men hvor de sildigere Sorter havde bevaret Voxeevnen, til Høstregnen indtraf, er sine Steder avlet mange. Og have de end været udsatte for at fordærves i Batterierne, naar de enten være spirede paany efter Regnen, eller naar Sygdommen tog Overhaand, hvilket dog sjælden skete blandt Magnum bonum, have de givet en Middelfrugt. I flere Egne forøges Kartoffeldyrkningen kjendelig, saaledes flere Steder i Jylland, til Foder, og i Hornsherred, hvor der nu er bygget to Landbrænderier, der benytte Kartofler.

Roerne, der vare saaede i Tide, kom godt op, bleve tyndede og stode godt, da den voldsomme Solhede og Tørke satte dem i Stampe. Derved fik tillige de forskjellige Larver (Oldenborrer, Knoporm, Smældelarver osv.) en for stor Magt, da Planternes hæmmede Væxt ikke kunde danne Modvægt mod Angrebene. Men da Planterne først naaede at dække Jorden med deres Blade, og Regnen atter indfandt sig, toge Roerne Fart, og paa veldyrkede Jorder naaedes derfor gjennem det milde fugtige Efteraar op imod det sædvanlige Udbytte, enkeltvis derover, men ogsaa andre Steder, med mange Spring, en Del derunder. Ogsaa af Sukkerroer har Udbyttet været en Del ulige, nogle Steder tarveligt, men i det Hele taget maa det kaldes

godt, ikke sjælden endog udmærket; men det nedslaaes betydelig ved de lave Sukkerpriser, ligesom ogsaa den overordentlig vanskelige Bjergning paa de af Oktoberregnen opblødte Marker har været yderst besværlig og meget kostbar for Sukkerroerne som for alle Roesorterne. — Turnips og Rutabaga i Jylland led en Del af Jordlopper, maatte omsaaes, kom daarligt op og have mange Steder kun givet en tarvelig Middelhøst og ere tilmed ikke holdbare. Gulerødderne synes med deres dybe Rod bedre at have holdt Tørken ud. — I mange Egne saaes nu kun Roer af hjemmeavlet Frø, og dette giver sig ogsaa glædelig tilkjende ved, at der ofte paa store Marker ikke findes een Stokroe.

Om Plantesygdomme og Insektangreb er allerede nævnet en Del i det Foregaaende, saaledes om Angreb af Bladlus, Knoporm, Oldenborrelarver, Smældelarver, Jordlopper osv. Her skal tilføjes, at foruden den almindelige Kartoffelsygdom har iaar en ny Sygdom, den saakaldte »Rødsyge« vist sig i Kartofflerne paa de sandede Marker langs Kattegattet i Nordsjælland og voldet ret betydeligt Tab; den viser sig som Pletter eller Striber af rustrød Farve i Kødet og gjør Kartofflerne usælgelige til Menneskeføde. Paa Frøgulerødderne har der som i de senere Aar vist sig Svamp, der ødelægger Udbyttet, og fra Vendsyssel klages atter over Kaalbrok ligesom ogsaa over Brand i den graa Havre og Rust paa Straaet. Varmvandsbehandling eller Ceresbeitsning mod Brand i Sæden har atter iaar viist sin store Nytte. I Foderroemarkerne har der enkelte Steder viist sig en Del Rust. Størst Skade er dog som nævnt bevirket ved Oldenborrelarver, og den maa frygtes at blive større ad Aare, det egenlige Oldenborreaar. Hertil kommer desværre, at disse synes at brede sig over Egne i det sydlige Sjælland og paa de sydlige Øer, der hidtil have været væsentlig forskaanede for dem.

Sommergræsningen begyndte tidlig og var fortrinlig, saalænge der var Vinterfugtighed i Jorden; men

da denne ind i Juli, begyndte at slippe op, og der altsaa ingen Bundfugtighed havdes, og Regnbyggerne ofte kun kunde bløde et Par Tommer ned i Græsmarken, blev Græsningen simpel, ja ligefrem ussel mange Steder. Paa alle Maader søgte man at bøde derpaa; heldigvis haves der nu de fleste Steder et Stykke Staldfoder; dette støttede, men gik snart med, da al Gjenvæxt paa Græsmarkerne udeblev. Man huggede da jævnlig løs paa Bland-sædmarkerne eller endog paa Havremarkerne, eller man gav Tilskud af Kraftfoder paa Græsset, eller tyede endog til det nys bjergede Hø. Da Eftersommerregnen faldt, havde man ventet en Bedring; og vel grønnedes Markerne paany, men der var ingen rigtig Kraft eller Væxt i Græsset, det var slapt og vaadt; da nu tilmed de nye Kløver i Udlægsstubben overalt vare saa smaa, at de ikke som sædvanlig kunde støtte Efteraarsgræsningen, og da tilmed Vejret var raakoldt, saa blev Kvæget bundet tidlig ind og som oftest i en tarvelig Foderstand, ligesom Efteraarsmarkederne have frembudt en stor Mængde magert og slet forplejet Kvæg.

Mælkeudbyttet har under disse Forhold naturligvis ikke været godt, men dog bedre end man egentlig efter Forplejningen kunde vente, og hvor der er benyttet Kraftfoder har man kunnet opretholde et ret tilfredsstillende Mælkeudbytte og nogenlunde bevaret Huldet; hvor det undlodes, er det sparsomme Græs gaaet med til Vedligeholdelsesfoder.

Vinterfodringen. Vinteren gaaes imøde med den Bevidsthed, at der maa spares, og derved er jo allerede meget vundet for at faa Foderbeholdningen til at slaa til. Thi den er iøvrigt mange Steder meget knap. Af Vintersædshalm er der rigeligt, af Hø ret gode Beholdninger, men Vaarsædshalmen fylder kun lidt, og Roebatterierne ere mange Steder temmelig smaa, andre Steder ikke holdbare. Da nu tilmed alle Besætningerne ere store, fuldtallige eller endog overtallige, fordi man krymper sig ved med de nuværende daarlige Kreaturpriser at

skyde mere ud end højst nødvendig, saa maa der passes paa, og hvor der, hvad der desværre ofte er Tilfældet, ikke ved Damptærskningen i det ustadige Vejr er viist Omhu med Halm og Avner, vil det komme til at knibe. Heldigvis ere Smørpriserne, om just ikke høje, dog saa gode, at de tilstede rigelig Benyttelse af Kraftfoder, og er dette end steget i Prisen for dem, der ikke i Tide fik kjøbt, vil det dog med Fordel kunne ombyttes med Korn, hvor man har en god Handelsvare. I Nærheden af udtørrede Søarealer har man forsynet sig med Hø fra disse til stigende Priser, og i Jyllands lettere Egne har man — ogsaa til stigende Priser — gjort Indkjøb af Halm pr. Bane fra de frugtbarere Egne. Der vil derfor nok som Regel kunne fodres igjennem, men det vil gaa ud over Halmstrøelsen, som ofte maa tildeles smaat eller erstattes med andet.

Kreaturpriserne ere lave, tildels usle, undtagen paa Kælvekøer, og selv for disse er der i den sidste Tid i Jylland betalt 20 à 30 Kr. mindre pr. Stk. end ifjor. Desuden tages nu meget mere Hensyn end tidligere til, om de ere tuberkuløse, ja, de ere da ofte helt usælgelige. Men særlig have Ungstude, magert Kvæg og tomme Køer været billige i dette Efteraar; — den Usikkerhed, der raader i vor Kvægudførsel, hviler knugende paa den. Store velfedede Tyre betales bedst og have i Jylland hjembragt 22—24 Øre pr. ♂; paa Sjælland, hvor Udførselen vedblivende er forbudt, maa man endog nøjes med 18 til 19.

Svinepriserne have været lave, yderligere reducerede ved den skarpe Sortering baade efter Vægt og Fedme, og kun hvor Foderet væsentlig bestaar af Affald, Roer m. lg. har man kunnet faa Balance; hvor Svinene skulle produceres ved Kjærne, svarer det næppe Regning; — dog er Svineholdet ret betydeligt, og nye Svine-slagterier oprettes stadig.

Brakbehandlingen har forsaavidt gaaet let, som Rodukrudet var let at ødelægge i den tørre Sommer,

men af Frøkrud har man ikke faaet meget ødelagt. Halvbrakken og den benyttede Brak har derimod paa Grund af Tørken ofte kun faaet en tarvelig Behandling; den første var haard at bryde, paa sværere Jord næsten umulig; mange Plovskær gik med, og Arbejdet blev dog daarlig gjort. Vintersæden blev derfor jævnlig lagt sent, men kom sig godt i det milde Novembervejr, og staar nu ved Vinterens Komme i det Hele taget smukt, om der end hist og her findes gule Pletter, hidrørende dels fra Larveangreb, dels fra Surhed i Jorden ved slet Vandafledning. Navnlig ere Roerne i den tørre Sommer hyppig trængte ned til og ind i Drænrørene og have forstoppet dem, saa Efteraarsvandet ikke kunde komme bort, men endog jævnlig stod som Vandsamlinger paa Markerne.

Efteraarspløjningen er, takket være det lange Efteraar, de fleste Steder tilendebragt trods den besværlig vaade Oktober.

Arbejdskraften er til Stede i passende Mængde undtagen af Malkepiger og Røgttere. I en Beretning siges: »saa længe Flertallet af Egnens Jordbrugere i alt væsentlig kunne have udtærsket ved Novembertid, er der i det Hele taget næppe Grund til at tale altfor højt om manglende Arbejdskraft«.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Egnen ved Søborg. At forøge og forbedre Produktionen og formindske Drifts-Omkostningerne er de store Maal som Landbruget, om end kun langsomt, arbejder henimod; for at holde Balancen under de vanskelige Forhold. Arbejdet i disse Retninger viser sig at gaa lettest for Smaabrug paa 10—20 Tdr. Land, taaleligt for Gaarde paa 60—80, meget maadeligt derimod for de større paa 150—200 Tdr. Land.

Fra Hornsherred. For et Par Aar siden meddelte jeg, at der paa en af de herværende større Forpagtergaarde var

bleven anlagt et Brænderi for Kartoffelsprit; det anlagdes af Forpagteren for egen Regning og har siden været drevet som Regel $\frac{2}{3}$ af Aaret. I indeværende Efteraar er det paa Grund af Forpagterens Konkurs standset, men der er derimod begyndt et andet paa en af de større Proprietærgaarde. Spørgsmaalet om Rentabiliteten af et saadant Foretagende er fremdeles svævende; det Par Aars Erfaring, der haves eller burde haves fra det først anlagte Brænderi, er ikke bekendt, men den mest almindelige Mening er dog, at det har givet Tab.

Fra Egnen ved Jyderup. Vi fodre nu paa 3die Aar med knust Rapsfrø i Stedet for Rapskage og ere særdeles veltilfredse hermed. Mælkeudbyttet er godt og Køerne se saa glatte og smukke ud, som man ellers sjældent ser dem paa denne Aarstid, som jo er dobbelt mærkeligt, da de kom ind i meget daarlig Foderstand.

Fra Egnen Kallundborg — Slagelse. Om Efteraaret iaar kan det vist siges, at man ikke kan erindre i saa lange Tider at have havt et for Landmændene saa besværligt Efteraar; der blev tidlig indhøstet, og man haabede rettidig at kunne faa udført alle Arbejder; det har været Regn, Regn og atter Regn og Mangel paa tørrende Blæst. Det var umaadelig besværligt at faa tærsket, og det kunde ikke undgaas, at der er spildt en Del Sæd og tærsket meget i fugtig Tilstand, og et voldsomt Slid og Slæb har det været at faa bjerget Roer og Kartoffler hjem, navnlig hvor de skulde transporteres igjennem Stubmarker. Det har været uhyre vanskeligt at faa taget Kartofflerne ordentlig op, og de have ofte efter Optagningen lignet Jordklumper mere end Kartoffler; mærkelig nok er Jorden falden godt for Ploven i November Maaned, bedre end i Oktober; men det er jo Tegn paa, at Jorden har været umaadelig bundtør; ellers havde det været umuligt, at den megen Regn saa hurtig kunde synke ned.

Fra Vordingborgegnen. Situationen i Landbruget er lidt lysere iaar end den var paa samme Tid i 1895, Korn-

priserne stige jo svagt og lade derved formode, at vi omsider have naaet Bunden, saa hvor man ikke skal forrente uforholdsmæssig meget, synes Stillingen at være nogenlunde tilfredsstillende; dog er der mange, der kjæmpe en fortvivlet Kamp for at holde faste og løse Kreditorer fra Livet.

Fra Møen. Hvad der særlig iaar har været det vanskelige Arbejde er Optagning og Kørsel af Sukkerroerne. Det har ikke været let at arbejde i stræng Lerjord for at faa Roerne ud, og det maa siges til Arbejdernes Ros, at de have holdt standhaftig ud. Vi have ingen fremmede Arbejdere i Almindelighed, kun enkelte Steder nogle faa svenske Piger, men Folkene have nu ogsaa saadan en Øvelse i Rensning af Roerne om Sommeren og Optagning om Efteraaret, at det er ganske forbausende. Naturligvis tjenes der godt — Mand og Kone kunne have over 5 Kr. daglig — men Arbejdet udføres dog for samme Accord, som da vi for 11 Aar siden begyndte at dyrke Sukkerroer, og det viser sig, jo længere vi skride frem, desto lettere kunne de fremmede Arbejdere undværes. Iaar er Sukkerroehøsten meget god, og et Udbytte af 450 til 500 Cent pr. Td. L. er ikke ualmindeligt; der ventes omkring 440 Cent. som Gjennemsnitsudbytte pr. Td. L. til Stege Sukkerfabrik; men med de lave Sukkerpriser bliver Roeprisen lav, henimod 60 Øre pr. Cent.

Registre.

a. Æmner.

Agerdyrkningsberetning fra April. Side 496. Foldudbytte 507.
— - December. 740.

Agrikulturkemisk Beretning 1896. 717.

Ajle, Forsøg med — paa Dalum. 576.

Dobbeltplowe, Arbejdsprøve med amerikanske — og Svingplowe. 513.

Diskussioner i det Kgl. Landh.-Selskab:

— om Prisen paa Jord i Danmark. 215.

— - Landbrugsbogholderi. 361.

— - Tilberedning og Afsætning af saltet Flæsk. 445.

— - Kvægtorvshandelen i Tyskland og Østerrig. 682.

Dyrskuet ved Landbrugsmødet i Malmø. 614.

England. Den engelske Landbrugskommissions Betænkning. 548.

Faareavlen 1895. 91.

Flæsk, Tilberedning og Afsætning af saltet —. 427.

Gjødning. Forsøg med Urin og Ajle paa Dalum. 576.

Handel, Kvægtorvshandelen i Tyskland og Østerrig. 633.

— , Kvægmarkedet i Wien. 694.

— , Danmarks Smørexport. 709.

Hesteavl 1895. 95. Hesteavlsforeningerne. 107.

— og Landbrugets Hestekraft, statistisk belyst. 295.

Husdyravl. Danmarks Svineavl. 381.

Husdyrbruget 1895, 72. Kvægavl 82. Svineavl 90. Faare-

avl 91. Sundhedstilstanden 93.

Høsten i Danmark i sidste Tiaar. 594.

Jordpriser i Danmark i de sidste 10 Aar. 215.

Kapitelstaxter for 1895. 739.

Knusemaskiner, Arbejdsprøve med —. 257.

Kvægavlen 1895. 82.

Kvægavlsforeningerne. 85.

Kvæghandel, Kvægtorvshandelen i Tyskland og Østerrig. 633.

— , **Kvægmarkedet i Wien.** 694.

Kværne, Arbejdsprøve 1894 og 95 med —. 257.

Landbruget 1895. 1.

— . **Den engelske Landbrugskommissions Betænkning.** 548.

Landbrugsbogholderi. 344.

Landbrugsmødet i Malmø 1895. 674.

Landøkonomiske Meddelelser fra forskellige Egne. 252, 456 og 626.

Mælkeribruget i Danmark 1895. 114. **Mælkeriregnskab** 141. **Smørnotering** 143. **Smørindførsel** 149.

Nekrologer over H. P. Haide, Fr. Wendt, P. de Neergaard, A. T. Lundsgaard, C. P. Jacobsen og I. V. T. Hertel. 39.

Notering, Kvæg —. 645.

Oliekagebrydere, Prøve med — 1894. 257.

Planteavlen 1895. 45.

Plove. Arbejdsprøve med Dobbeltpløve og amerikanske Svingplove 1895. 513.

Redskaber og Maskiner 1895. 156.

— - — **Arbejdsprøve med Kværne, Knusemaskiner og Oliekagebrydere 1894 og 95.** 257.

— - — **Arbejdsprøve med amerikanske Dobbelt- og Svingplove.** 513.

Regnskab. Om Landbrugsbogholderi. 344.

Regnskabsoversigt over en Gaard. 480.

Smørhandel. Danmarks Smørexport. 709.

Statistik. Danmarks Ud- og Indførsel af Landbrugsprodukter. 168.

— **Prisen paa Jord i Danmark i de sidste 10 Aar.** 215.

— **Landbrugets Hestekraft og Hesteavlen, statistisk belyst.** 295

— **Svineavlen i Danmark.** 387.

— **Høsten i Danmark i sidste Tiaar.** 594.

Sundhedstilstanden hos vore Husdyr 1895. 93.

Svin. Tilberedning og Afsætning af saltet Flæsk. 427.

Svineavlen 1895. 90.

Svineavl, Danmarks —. 381.

Ud- og Indførsel af Landbrugsprodukter 1894—95. 168.

Udførsel, Danmarks Smørexport. 709.

Urin, Forsøg med — og Ajle paa Dalum. 576.

Vejrforholdene 1894—95. 145.

Økonomi. Prisen paa Jord i Danmark i de sidste 10 Aar. 215
 — Den engelske Landbrugskommissions Betænkning 548.

b. Forfattere.

Appel, A., Husdyrbruget 1895. 72.

Arup, J., Kvægtorvshandelen i Tyskland og Østerrig. 633.

Bokelmann, F., Arbejdsprøve med amerikanske Dobbeltpløve og
 Svingpløve 1895. 513.

Bøggild, B., Mælkeribruget i Danmark 1895. 114.

— Danmarks Smørexport. 709.

la Cour, J. C., Landbruget 1895. 1.

— — Kvægmarkedet i Wien. 694.

Dencker, H. F. K., Redskaber og Maskiner 1895. 156.

— — Arbejdsprøve med Kværne, Knusemaskiner og Olie-
 kagebrydere 1894 og 95. 257.

Hansen, K., Planteavl 1895. 45.

— , N. A. Forsøg med Ajle og Urin til 1895. 576.

Jantzen, V. Villaume-. Vejrforholdene 1894—95. 195.

Jensen, J. Hesteavl 1895. 95.

Jensen, Rich. Landbrugets Hestekraft og Hesteavl. 295.

Kristoffersen, L. Tilberedning og Asætning af saltet Flæsk. 427.

Mørkeberg, P. A. Danmarks Svineavl. 381.

Reck, Fr. Danmarks Ud- og Indførsel af Landbrugsprodukter
 1894—95. 168.

Rubin, M. Prisen paa Jord i Danmark i de sidste 10 Aar. 215.

Schou, R. Den engelske Landbrugskvmissionens Betænkning. 548.

— Landbrugsmødet i Malmø. 620.

Slomann, C. V. Om Landbrugsboghøderi, 344.

Stein, V. Beretning om Agrikulturkemisk Virksomhed. 717.

Winkel, J. Efterskrift til »Landbrugets Hestekraft og Hesteav-
 lenbl«. 341.

— Høsten i Danmark i sidste Tiaar. 594.

c. Tegninger.

Kværne »Alboin Nr. 2«. 270.

— »Rapid Nr. 2«. 271.

Valsestol »Universal«. 274.

Rhinsk Kværn. 286.

Frichs Valsestol. 287.

Dybmaaleapparat ved Pløjning. 520.

Norwegian Dobbeltplow. 542.

Ploven »Eli«. 544.

Ploven »Original Nr. 2« af Jacobsen, Fruagde 545.

— »Albion H. 2« fra gale Manufacturing Co. 546.
